



pedig azért látja a kuria fennforogni, mert szerinte a törvény megparancsolja az anyakönyvek aláírását.

Itt van a legnagyobb tévedés. A törvény nemcsak nem parancsolja az aláírást, hanem az aláírás megtagadását egyenesen megengedi.

Azt a Kuria is megengedi, hogy ha a felek közül valaki az aláírást megtagadja, nem követ el büntetendő cselekményt. Már ennél a pontnál aggályosnak tűnik től a hozott ítélet. Ha az aláírás megtagadása abszolúte semmi joghátránnyal nem jár, hogyan lehet joghátrányt fűzni a megtagadásra való fölhíváshoz? A 172. §-t a bíróságok mindig akként értelmezték, hogy csak tilos cselekményre való fölhívást lehet büntetni. A tilos cselekményeket a törvény bünteti, tilos például a házassókat a polgári kötés előtt a házasság szentségében részesíteni.

A törvényhozás — elég logikátlanul és igazságtalanul — megakart akadályozni, hogy az egyházi házasságkötés megelőzze a polgári kötetést, ennélfogva azt tilos cselekménynek jelentette ki és elkövetése esetére büntetést szabott ki. Az anyakönyv aláírásának megtagadását azonban a törvény nem tiltja, nem bünteteti, tehát nem lehet büntetni a megtagadásra való felhívást sem.

Tovább megyünk. A törvény nemcsak nem tiltja az anyakönyv aláírásának megtagadását, hanem azt egyenesen megengedi.

Annak, hogy a felek az anyakönyvet aláírják-e vagy sem, egyáltalán semmiféle jogi következménye az anyakönyvre vagy az általa tanusított tényre nézve nincs. Az anyakönyv ép olyan kifogástalan közokirat a felek aláírásával, mint a nélkül. A polgári kötés tényéhez nem az aláírás, hanem a felek egybehangzó akaratnyilvánítása szükséges. Ha az aláírás lényeges körülmény volna, akkor a hithű ortodox zsidók szombatán, az írástudatlanok pedig egyáltalán nem köthetnének nálunk államilag elismert házasságot. A polgári kötésnek tehát nem lényeges alkateleme az anyakönyv aláírása. De magához az anyakönyvhöz sem kívánja meg a törvény lényeges kellék gyanánt az aláírást. Az 1904. XXXVI. t.-c. 9., 10. és 11. §-ai felsorolják a különféle anyakönyvek kellékeit, parancsolólag előírva, hogy az illető anyakönyv rovataiba »be kell jegyezni« ezt és ezt. Ezek a törvény parancsoló rendelkezései, a melyek betartása nélkül szabályszerű anyakönyv nincs. A 12. §. első bekezdése ismét parancsol: »az anyakönyvi bejegyzést a megjelentek előtt föl kell olvasni és azok által értett nyelven meg kell magyarázni.« Ez kétségtelen parancs, amely elleni fölhívást lehetne büntetni Liszt amaz elve alapján, hogy a törvény fogalmában benne foglaltatik azon köteletség, hogy az megtartassék; bár itt azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy az anyakönyvvezető, a ki a 12. § ezen első bekezdésében foglalt rendelkezéseket megszegné, föltétlenül büntetéssel sújthatnák s ez megerősíti azt a nézetünket, hogy a btk. 172. §-a csak büntetendő cselekményre való fölhívás esetén alkalmazható. Az első bekezdésnek van tehát szankciója s az ennek megszegésére való fölhívás büntetendő cselekmény elkövetését célozván, maga is büntetendő.

Következik a 2. bekezdés. A törvény idáig csupa parancsot tartalmazott: be kell jegyezni, föl kell olvasni, meg kell magyarázni. Most így folytatja: »A születési és halotti anyakönyvi bejegyzéseket az anyakönyvvezető és a bejelentő, a házasságot az anyakönyvvezető és a beje-

lentő, a házassó felek és a tanúk aláírják«. S tovább a 4. bekezdés szerint, ha a felek az aláírást megtagadják, »ez megjegyzésként a bejelentésben megemlítendő«. A törvény tehát nem parancsol többé, nem azt mondja, hogy alá kell írni az anyakönyvet, csak annyit mond, hogy aláírják. Sőt ne hogy itt félremagyarázásnak helye legyen, kiemeli, hogy az aláírás megtagadásának nincs más következménye, minthogy az a bejelentésben megemlítendő. A 4. bekezdés külön ki is emeli, kinek van joga megtagadni az aláírást: a feleknek egyedül. Az anyakönyvvezetőnek — ez különben természetes is — föltétlenül alá kell írnia az anyakönyvet minden körülmények közt, még ha vallása, pl. szombatán tiltaná is. Az anyakönyvvezetőnek továbbá meg kell említenie, ha a felek az aláírást megtagadják. Ennyit parancsol a törvény és egy betűvel sem többet. A többi már megengedő rendelkezés, alternatív intézkedéssel: vagy aláírják a felek az anyakönyvet, vagy nem; ha nem írják alá, ezt megjegyzésként bevezetendő. Jogukban áll tehát a házassó feleknek választani az aláírás vagy az aláírás megtagadásának jegyzetbe foglalása közt. Teljesen szabadságukra van hagyva, melyiket választják; akármelyiket választják, semmi joghátrányt sem szenvednek. Akár aláírják az anyakönyvet, akár megtagadják az aláírást, egyformán megtartják a törvényt s egyformán olyat cselekszenek, a mire nézve a szabályszerű anyakönyv külsőségeit a törvény előírja. Nem sértenek semmiféle parancsot és nem szegnek meg semmiféle tilalmat. Az aláírás vagy annak megtagadása ugyanaz az irreleváns dolog, mint a sommás eljárásban felvett jegyzőkönyv aláírása. — Még az 1904. XLIII. t.-c. 12. §-ának rendelkezései is

S mint hajdanában a családban,  
Most e Petőfi-házban  
Összekerültek vérszerűen.  
Egy ércszobába hárman . . .

Uj valaki jött fel a földből,  
Szépséges hófehér csont, —  
Magdolna-hajjal, mely fejéhez  
Sötétlő koszorút font.

Selyem-pókhálós fátyolának  
Még épen állt a hamva.  
De rezzen a fátylát porra bontá  
Egy napsugár suhanva.

A napsugárnak csókja szállt a  
Hószin homlokra lágyan, —  
Ki tudja, kinek lelke volt ott  
Abban a napsugárban?

A jövevény szólt siri hangon,  
Alázatosan, csendben:  
»Én vagyok, ime visszajöttem,  
Eresszettek be engem . . .«

Egy ércajtó megnyílt azonnal  
A földalatti téren,

S bevonult teljes méltóságban.  
Az asszony hófehéren. . . .

Uj vendég jön, vékony legényke,  
Vajj kinek is a mása?  
Haja rész ama Madonna-hajból  
S színt az a csontszabása.

Hozzák, hozzák könnyű kezekkel  
Horpadt halotti ágyon,  
És ő csak annyit mond susogva:  
»Én az anyámhoz vágyom.«

Bevezettük. ölébe tettük,  
Odaborult reája,  
S tele lett édes gügyögéssel  
Sándorék ércszobája.

Hadd altatgassa édesanyja,  
S viseljen rája gondot,  
Hordja szívéen most már örökké  
Ezt a Petőfi-csontot.

Holtak megyéjén, csontvilágban  
Az otthon áll magában,  
Örök világosság világol  
Kinéző ablakán.

Világosság világa mellett  
Urát ott várja, várja,  
Fiát ringatva, simogatva  
Megtért élete párja,

Szomszéd szobából néha-néha,  
Ha már mindenki alszik,  
Egy szelid szavu öregasszony  
Kérdése hallszik,

A Sándor, mindég csak a Sándor  
Az eleje s a vége,  
Hogy hazajött e, nem üzent-e,  
S van-e hír róla végre.

A süvegesek, diszruhások  
Minderről mit se tudnak,  
Ők nem járhattak folyosóin  
Ily földalatti utnak.

Pedig, mikor magukra vannak,  
Nem mese, amit mondok,  
Egymáshoz halkan átkopognak,  
Beszélgetnek a csontok.

Szávay Gyula.

# VÉGELADÁST nem hirdetek,

bár kézimunka újdonságaim **Karácsonyi ajándéknak legolcsóbban** nálam szerezhetők be. — Hozzávalókban s pamutokban nagy választék. — **Szmyrna-nyírás s montirozások** gyorsan. — A legszolidabb s ezért a legolcsóbb árak.

Telefon 783.

Táray Gusztáv, Rákóczi-ut, Orsolya-templom mellett.

teljesen megfelelnek az 1893: XVIII. t.-c. 49. §-a intézkedéseinek. A sommás eljárásban is, a polgári kötésnél is az aláírás megtagadása törvényesen megengedett cselekmény s mikor valaki az aláírást megtagadja, a törvény által biztosított jogával él, a törvény által megengedett cselekményt végez. Az aláírást megtagadó éppen olyan szigorúan törvényes alapon áll, mint az aláíró.

Feltétlenül téves tehát a Kuriának 6218—908. B. sz. a. a Koczurek-ügyben hozott ítélete; senkit sem lehet megbüntetni azért, mert mást felhív arra, hogy a törvény által megengedett cselekményt végezzen s hogy a törvény által biztosított jogával éljen.

Krúger Aladár dr.

## Főrendiház ülése.

Budapest, december 19.

Az ülés *Desseffy Aurél* gróf elnöklésével 10 órakor kezdődik.

A nemrég elhunyt *Ihász Lajos* főred emlékére a főrendiház jegyzőkönyvében örökíti meg.

Az elnök előterjesztésére vita nélkül elfogadják a képviselőházban letárgyalt törvényjavaslatokat.

Majd áttérnek

### az 1909-ik évi költségvetés

tárgyalására.

*Serényi Béla* gróf: a belügyi és külügyi helyzet taglalásával kezdi. A bankkérdésről szólva, rámutat arra, hogy a magyar értékek végtelenül nagy hasznuk van a közös bank tennálásából. Ebből a kérdésből a párttekineteket ki kell rekesztenünk. Az önálló magyar banktól a kamatláb mértékén felüli megnövekedését várja. Egy soha sem látott vagyondervalváció fog beállni. Ezért a megvalósítás ellen a főrendiháznak a legnagyobb ellenállást kell kifejtetnie. A vagyonihiány okozta károkról szól ezután. A vasuti szövetségeket, a fegyelem érdekében meg kell szüntetni. Az annexió szerinte nem fog háborúra vezetni. Ezt roppant katonai fölényünk is biztosítja nekünk. A nemzetiségi kérdést ma még nem látja veszedelmesnek de ki fog élesedni. Ettől pedig óvakodnunk kell. A németországi nemzetiségi viszonyokat kell szemünk előtt tartanunk és ugyanolyan megtorló eljárást kell alkalmaznunk az igazságokkal szemben, mint ezt ott teszik. A magyar szupremácia fentartásán minden eszközzel küzdenünk kell. A javaslatot elfogadják.

*Lasskary Gyula*: Az adóreformról szólva természetesen tartja, hogy adóemelkedés történik. A nemzeti követelmények megadását már csak az ország nyugalmának fenntartása érdekében is sürgősnek tartja, ha ki vagyunk téve a nemzetiségi és szociálista veszedelemnek; épp ezért súlyosnak látja az ország helyzetét. A választójogi kérdéssel foglalkozik. Veszedelem, hogy a reform nyílt ellenségeinknek is szavazati jogot ad. Módot kell találnunk az állam épségének megőrzésére. A költségvetést elfogadják.

*Zselénszky Róbert* gróf aggodalmasnak tartja a költségvetésnek évről-évre való rohamos növekedését. A kereskedelmi tárcával foglalkozik. Interpellációt intéz a kereskedelmi kormányhoz, hogy vajjon igazak-e azok a visszaélések, amelyekkel az arad—nagykikindai helyi érdekű vasutat építő Pallos-céget vádolják. A közvéleményt tudniillik szöveg szerint erősen foglalkoztatják ennek a cégnek állítólagos panamáit.

Kivételi és behozatali kérdésekkel foglalkozik ezután.

A kormány kaput nyit a beözönlő osztrák áruknak és egyszersmind elzárja a mezőgazda-

sági termények kivitele elől az országot. A hazai ipar fejlesztése ez alatt a kormány alatt mód felett stagnált. A kormány nem folytat józan vasuti politikát. Palotaszerű állomás épületeket emel, ahelyett hogy újabb, meg újabb vágányokat fektetne le.

*Saterényi József*: Tervbe van véve.

*Zselénszky gróf*: Az kevés. Tessék sineket lerakni és minél kevesebbet tervelni. Az erdőreformra terve, milliókkal látja megterhelve a költségvetést egyedül azért, hogy a reformot az egész országban keresztül vigyék. Minden téren pazarlást lát. Egy ilyen szegény országban takarékoskodni kellene. A nemzeti bank felállítását is azért ellenzi, mert szegények vagyunk. A költségvetést mindazonáltal elfogadják.

*Takács Menyhért jászói prépost*: Elfogadják a költségvetést és rámutat arra az izgalomra, amellyel a nemzet a választói reform megvalósítását várja. A reform megvalósítása szociális érdek. Aggodalmam csupán a szociálisták vasbot és revolver által okozott terrorja kelt. Egy speciális sajtó bíróság felállítását a sajtó érdekében is jónak vél. Egyébként csak a tisztasajtót támogassuk és minden mást tegyünk lehetetlenné. A katonaságról szólva rámutat arra, hogy egy modern államban a katonaságot mint egy kulturtényezőt kell felfognunk. A katonaság megedzi és önértet csepegtet a haza legegyszerűbb fiaiba. Valláserkölcs neveléssel kell ezt a kulturhatást még növelnünk. Elismeréssel szól Apponyi kulturpolitikájáról és mindenben támogatja őt. A középiskolák kérdését esetleg úgy lehetne megoldani, hogy a reáliskolában is kötelezővé tennék a latin nyelvet. Így az ifjak előtt minden pálya nyitva lesz. Sürgeti a polgárisiskolák reformját. A harmadik egyetem felállítását Kassán kell megvalósítani. Tervszerű haladást lát a kormány minden ténykedésében — és bizalommal van iránta.

*Gróf Zichy Nádor*: A bankkérdésre még annak idején rá fog térni, most csak azt kívánja összegezni, hogy a közös bank is tekintélyes eredményt szerzett magának hazánk közgazdasági életében. A közigazgatás reformjánál az önkormányzat kiépítését sürgeti. A költségvetést elfogadják.

*Wekerle Sándor* válaszol az elhangzott ellenvetésekre. Az önálló bank kérdésében nem lehet úgy belekezdeni a tárgyalásokba, hogy ő már azzal a kijelentéssel lépjenek fel, hogy csak az önálló bankot fogadjuk el. Ily pretenciával nem lehet a két ellentétes érdek megegyeztetésére eredményes tárgyalást kezdeni. Vessük bizalmunkat a nemskára meginduló tárgyalásokba, ahol a magyar érdekek természetesen, hogy elsőrendű gondoskodás tárgyát fogják képezni. (Helyeslés.) A közlekedés ügyét fokozatosan fejlesztik és nem lehet azt mondani, hogy nem folytatnak józan vasuti politikát. Anyagi közigazgatási jónak fejlesztését tartja szükségesnek, mert csak ez jelenti a közigazgatás reformját. Már az adóreform keretében is egyszerűsíteni fogják a közigazgatás idevágó részét. Különösnek tartja, hogy *Zselénszky gróf* néhány frázissal akarja a kormány működését elbírálni. Szólalmakkal ezt elintézni nem lehet. Az adóreform egy organikus alkotás, ahol a kapkodásnak nyoma sincs. Minket e reformnál az a cél vezérelt, hogy az államnak nagy időre biztosítsuk a nyugodt fejlődés lehetőségét.

*Wekerle* folytatólagos beszédében kijelenti, hogy a sajtó elfajulások ellen törvényt fognak hozni, azonban az esküdttszéki intézménynek így kell megmaradni.

*Saterényi József* sajnálattal jelenti, hogy az iparfejlesztés dolgában stagnálás állott be, azonban ennek nem a kormány az oka.

*Apponyi Albert* gróf a függetlenségi pártot ért támadásokra kijelenti, hogy ő igenis határozott híve az önálló magyar banknak.

A javaslatot általánosságban elfogadják. Következik a részletes tárgyalás.

Az ülés egy órakor ért véget.

## A. B. M. K. E. megalakulása.

Tegnap délután Biharmegye kulturájára vonatkozólag sokat jelentő esemény folyt le a városháza nagytermében. — Tegnap délután ugyanis megalakult a *Biharmegyei Magyar Közművelődési Egyesület*. Az egyesület megalakulása igen érdekes viták mellett folyt le, mely csak azt jelentette, hogy az egyesület általános érdeklődés és gondosan elkészített alapon fog működni.

A közgyűlés lefolyásáról tudósításunk a következő.

Délután 4 órakor *Glac Antal* főispán a következő beszéddel nyitotta meg a közgyűlést.

*Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!*

Letűnt régen az a kor, melyben őseink karddal kezükben védték meg és tartották fenn magyarságunkat, hála Istennek letűnt az a kor is melyben tétlenül az esélyektől vártuk nemzeti megszilárdulásunkat, de eljött az idő melyben tette ébredtünk mert beláttuk, hogy szorgalmas munkával, tanulással a népnevelésével kell kulturfejlődésünk és ez által magyarságunk érdekében dolgozni.

Ez a tudat és az itteni viszonyaink ösmérete ösztönzött arra, hogy iparkodjam Biharmegye és Nagyvárad városában is megalakítani egy közreműködési együletet.

E célból felhívást bocsajtottam ki. — Hála, hazafiasan érő közönségünknek ma már a megalakulása előtt állunk, mert felhívásomra eddig is már 400-at meghalad azok száma kik egyletünkbe beléptek és az Országos Közművelődési tanács, mely képviselőtében dr. *Arkay Kálmán* ügyvezető alelnökét most is már gyűlésünkre kiküldötte, támogatását biztosan remélhetjük. Határozott reménye van, hogy együletünk erőssé, hatalmassá fog válni és áldásosan fognak működni.

Ha együletünk megalakul, ez nem azért történik, hogy harcot indítsunk minden ellen ami nem magyar, de azért alakul meg, hogy békében, szeretetben dolgozzunk Hazánk és népe javára, és, hogy egy magyar mint idegen ajku hazafiasan gondolkozó népünket neveljük és érdekeiket előmozdítva mindinkább imádott magyar hazánkhoz csatoljuk.

Ébresszük fel, neveljük a népet, hogy ne hagyja magát könnyedén a lelketlen igaztók és tévitanok hirdetői által önös céljaikra felhasználatni, támogassuk a magyar művészetet, gazdaságot kereskedelmet és ipart, hogy itthon adhassunk mentül több embernek és mentül jobb kenyeret.

Fel tehát ezen munkára! Legyünk Biharmegye és Nagyvárad városában az eszmék és a törekvéseknek buzgó apasztolai s hiszem, bizom benne, hogy hazafiuk, testvéri szeretettel párosult munkánkban megsegít a Magyarok Istene!

Amidőn a megjelenteket (szívem mélyből üdvözölöm és jelentem, hogy igen számosan meutették ki magukat mert ma itt nem jelentettek meg, de áldozatkész munkásságukról biztosítottak, legyen szabad őszinte köszönetünket kifejezni az Országos Közművelődési Tanácsnak és kiküldötte dr. *Arkay Kálmán* urnak már is megnyilvánult hazafias és nagybecsű támogatásukért.

Ezután *Arkay Kálmán* dr az Országos Közművelődési Tanács ügyvezető alelnöke bejelenti, hogy az alakuló egyesületnek a közművelődési tanács üdvözlét küldi, azon határozott ígéret mellett, hogy a Közművelődési Tanács a legszelebb körben anyagi és erkölcsi támogatást fog nyújtani az új egyesületnek, hogy Bmke céljait sikerrel érhesse el. Nem a harci lobogó hanem a szeretet mellett fognak harcolni. Az egyesületnek főtörekvése hogy az idegenek megtanulják a magyar nyelvet, miáltal közelebb hozza azokat egymáshoz. Hogy mily fontos a Bmke célja azt az ellenségek folytonos növekedése bizonyítja. Ilyen ellenség a nemzetközi szociáldemokrácia. Ezek ellen Isten és hazaszeretet magvát kell elhin-

teni, mert ha azok kezére hagyjuk országainkat úgy a második ezredéven saját gyermekeink fogják lábba tiporni azt amit őseink életükkel szereztek meg. Hogy most még kevesen vagyunk, azon nem kell csüggednünk, mert kis magból lesz a nagy hatalmas fa. Nem kell csüggedni a munkában, mert az első lépések mindensetre nehezek lesznek, azonban ha alkalmas módon fogják munkálkodásukat kifejteni úgy az eredmény nem marad el. Hiszen ha a harmat a virágra esik gyémánt lesz belőle, míg ha a földre hull sárrá válik. Így van ez az életben is, minden törekvésnél. Kivárást és sikert kíván az új egyesületnek.

A közönség nagy éljenzéssel fogadta Árkay beszédét, mely után Csáhlendner Károlyt korelnöknek és Tyll Jánost jegyzőül választotta meg a közgyűlés.

A korelnök felteszi a kérdést, hogy a jelenlévők kívánják-e a közművelődési egyesület megalakulását.

Fetser Antal azt hiszi, hogy egy olyan egyesületnek, mely a szeretet fegyverével indul meg a magyar kultúra érdekében megalakulását mindnyájan óhajtjuk.

Általános helyeslés után a Biharmegyei Magyar Közművelődési Egyesület megalakulása kimondatott.

Az alapszabályok tárgyalására került a sor, melyet a közgyűlés elfogadott. Az alapszabályok elfogadása után az alapítási költségek elfogadását mondta ki a közgyűlés.

Következtek a választások. Fetser Antal indítványára általános éljenzés közepette Glac Antal főispán ügyvezető elnöknek választották meg. Glac Antal főispán elfoglalván az elnöki széket, bejelenti, hogy József főherceget fővédnöknek kéri fel, hogy Apponyi Albert grótot és Sztéryny József államtitkárt egyesületi védnököknek kérte fel, akik azt el is fogadták. A közgyűlés a felkérteket fővédnökökül választja meg.

A három alelnöki helyre dr. Miskolczy Ferenc alispánt Rimler Károly polgármestert és Husella Gyula Kereskedelmi és Iparkamarai elnököt választották meg. Főtktárnak dr. Krüger Aladárt, titkárnak Tyll Jánost, pénztárosnak Kerekes Elekot, ellenőrnek Réviss Sámuelot könyvvezetőnek Radó Dezsőt és jogtanácsosnak dr. Thury Lászlót választották meg.

A felügyelő-bizottságba elnökül dr. Adorján Armin, tagokul dr. Vicskics Gyulát, Sass Edét, Darvas Imrét és Kacsán Károlyt választották meg.

A közgyűlés ezután kimondotta, hogy az egyes osztályokat ezután fogja megalakítani.

Glac Antal főispán mint ügyvezető elnök javasolja, hogy küldjön ki a közgyűlés egy bizottságot, mely tárgyaljon a Biharmegyei Népművelési Egyesülettel, hogy olvadjon bele a Bmke-be olyanformán, hogy a népművelési egyesület az új kultúregyesületnek a Népművelési osztályát alkossa.

Kimondotta továbbá a közgyűlés, hogy a szomszédos Hajdu- és Jász-nagykunszolnok vármegyék főispánjait és törvényhatóságait felkéri, hogy jöjjenek támogatására az egyesületnek.

Glac Antal főispán indítványára köszönetet szavazott a közgyűlés a sajtónak, hogy eddig támogatására volt a mozgalomnak.

Popity János indítványára a közgyűlés Apponyi Albert grótot, mint az egész ország kultúrájának legfőbb exponensét táviratilag üdvözölte.

Végül az elnök megköszönte az érdeklődők megjelenését, az ülést az összes tárgyak leírásával után berekesztette.

## A fürdővasut ellen.

A fürdővasut engedményesei tudvalevőleg arra kérték Nagyvárad város törvényhatóságát, hogy a város 300000 korona részvényt jegyezzen a Nagyvárad és a két fürdő között terbe vett vasutra.

Ennek ellenében 60 év múlva teljesen ingyen átbocsájtják az egész vasutvonalat a fürdőkhöz, minden felszerelésével Nagyvárad város tulajdonába. Ragány János főszámvevő vé-

leményes jelentésében azt javasolja, hogy a város, tekintettel pénzügyi helyzetére, 100000 korona részvényt jegyezzen a fürdővasutakra.

Tegnap Mezey Mihály, továbbá a szabadkőműves páholy hét tagja: dr. Popper Ákos, dr. Várnay Ferenc, Breider Ármin, Várady Zsigmond, Rendes Vilmos, dr. Ágoston Péter és dr. Bárdos Imre hosszú beadványt intéztek a város törvényhatóságához, amelyben erősen támadják a főszámvevőt, hogy a százezer koronát javaslatba hozta s a lapokat, hogy a fürdő vasut szükségessége mellett állást foglaltak, — mert szerintük semmi szükség nincs a fürdővasutra.

Beadványukat azzal kezdik, hogy megdöbbenéssel vettek hírt a főszámvevő előterjesztéséről. Nagyváradot érintő vicinális vasutakat építettek több irányban, de a város nem járult hozzá. A vasuton nem emelik az idegen forgalmat, mert az idejövőknek alkalmuk van, hogy itt ne szálljanak meg, hanem rövid időn belül el is utazzanak innét.

Igy a fürdő vasut sem emelné a forgalmat sem a városban, sem a fürdőben. Hogy nincs a fürdőkhöz nagyobb forgalmuk, ezt nem a villamos vasut hiánya, hanem a fürdőviszonyok okozzák, nem versenyképesek s nem fektetnek be milliókat. Ezért inkább külföldi fürdőkre megy, akinek pénze van. A községek érdeke sem kívánja a villamos vasutat, mert mind igen kicsi község.

Egészségügyi érdekek sem kívánják, a beadvány szerint a fürdővasut építését, mivel a szegény nép azért nem mehet a fürdőkhöz, mert nincs pénz. A százezer koronát tegyék le alapnak, amelyből évenként szegény betegeket gyógykezelésnek.

A főszámvevő azon kijelentése, hogy a város polgárai kebelében megnyilvánult felfogásnak felelt meg a 100000 koronás javaslatot, csak a lapok közleményére vezethető vissza, de ez csak a hírlapíró egyéni véleménye, vagy az engedményesek által sugalmazott. A főszámvevőnek vissza kellett volna utasítani ezen a »közvélemény«, »közérdek« címe alatt a város érdeke ellen indított jogtalan hadjáratot.

A város anyagi ereje ha megbirja a 100000 korona kiadást a fürdővasutra, le kell inkább szállítani az utadót, de különben is kell a pénz csatornázásra, utakra stb., vagy fizesse a város az adósságát.

Hogy a vasut 1966 ban a város tulajdonába megy át ingyen, csak üres és értéktelen ígélet. Üres ígélet, mert ezt nem teljesítik, hanem később le fogják kérelmezni.

A városnak nincs szüksége sem most, sem 60 év múlva a vasutra, mert ott a belényesi vasut. A részvényeket vegyék meg az érdekeltek.

Végül indítványozzák, hogy a törvényhatóság a főszámvevőség indítványát vesse el s ne szavazza meg a 100000 korona hozzájárulást.

Evek óta sürgeti Nagyvárad város közönsége, hogy a fürdővasut kiépítsék, mert azt égetően sürögőnek találták. Soha senki kétségbe nem vonta, hogy nagyfontosságú érdeke a fürdővasut létesítése éppen Nagyváradnak, mert nagyon is rá vagyunk szorulva, hogy könnyen igénybe vehessük a közeli fürdőket a nap minden idejében.

De nemcsak a nagyközönségnél, hanem a város törvényhatóságában is állandóan megnyilvánult a panasz, hogy késik a fürdővasut kiépítése.

Nagyvárad városa már akkor is elősmerte a fürdővasut szükségét, mikor a városi villamos vasut területihasználati szerződésébe követte beiktatását annak, hogy a város központjából kisugárzólag 10 kilométernyire terjesztheti ki a villamosvasut a pályáját.

Azt hisszük, most se látott volna napvilágot a tegnapi indítvány és előterjesztés, ha pl. a városi villamosvasut társaság építené a fürdő vasutat s annak kellene a 100,000 koronát jegyezni.

A lapok amint nem kérnek tanácsot az

indítványozóktól, éppen úgy visszautasítják azt a vádat, hogy a lapok jogtalan hadjárata forszírozza a fürdővasut.

Vagy jogtalan hadjárat volt az is, mikor pl. Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza s még egész sora a törvényhatósági bizottsági tagok legkiválóbbainak, a törvényhatósági bizottság színe előtt ismerték el a fürdővasut szükségét, legfeljebb egyik-másik a prosperálását vonták kétségbe.

A belényesi vasut és egyáltalán a fürdővonatok nem alkalmasak arra, hogy a fürdőbe ránduló közönség igényeit kielégítsék, ezt is elismerték a törvényhatósági bizottság legtekintélyesebb tagjai s ezért hangoztatták, hogy gyorsabb, sürgetőbb közlekedő forgalmi eszközre van szükség, ha a közönség igényeit kielégíteni.

S miért nem léptek fel az indítványozók a fürdővasut ellen előbb, ha olyan mély gyökeret vert bennük az a meggyőződés, hogy arra szükség nincs.

Igy most, mikor már teljesen elő van készítve a fürdővasut létesítésének kérdése, úszköt dobni bele az egész dologba, nem egyéb terrorizmusnál, hogy a tanács és a törvényhatóság tagjait a fürdővasut ellen hangolják.

Nagyon gyenge, sőt komikus a beadvány azon része, ahol a vasut átadására vonatkozólag akarnak érvelni. Üres, értéknélküli ígéletnek tartják, hogy 60 év múlva a város tulajdonába jut a vasut, mert azt majd akkor le fogják kérelmezni.

Tudtunkkal a vállalat tulajdonosai szerződést kötnek a várossal, amelyben a vasut ingyen átadására kötelezik magukat.

Rossz máj kell ahhoz, hogy valaki elképzelje, miszerint 60 év múlva Nagyvárad város törvényhatósága olyan örült tagokból alakuljon össze, hogy milliós vagyont oda jándékozzon bárkinek is, ha kéri.

Dehogy! Ezt az indítványt aláírók sem hiszik, csupán csak érvek hiányából vetették oda ezt a frázist.

Ilyenekkel pedig nem lehet Nagyvárad város törvényhatóságát lépre vinni.

## Beódi Balogh Gábor kollektív kiállítása.

Az esztétikai élvezetben, melyet ez a szép kollektív kiállítás szerez a közönségnek némi melankhólia vegyül bele. Fáj a szemlélőnek, hogy a művész nem szentelhetette egész életét művészetének, s hogy nem lett csak assz, amivé igazán figyelemreméltó szép tehetsége predesztinálta: festővé. Önkénytelenül eszünkbe jut, amire pedig csak hazafias keserőséggel gondolhatunk: hogy Magyarország még mindig sok művész tehetségnek — temetője.

54 kisebb-nagyobb vászon, tájkép, arckép genre van kiállítva a megyeház disztermében. A figurális festésben a művész hiva a szép gondos mintázásnak s így hála Istennek nem igen hajlik az impresszionista elnagyolás és bizarrságok felé. Aktjai, például a 40. számú (*Műterem-sarok*) nem közönséges anatómiai tudásról tanuskodnak. Szép, gondos munka. Jó fényhatású az *olvasó nő* (37), melyet lelkes főispánunk vett meg; rendkívül élénk megfigyelésre, hogy ne mondjam: pszichológiai tanulmányra valló a *Játék után* c. 36. sz. gyermek-genre, melyet bátran lehetne »duzzogásnak is nevezni. Kevésbé elégitettek ki az *Idyll* (52) *Rendes von* (53) és az *Archép* (54), bár ez utóbbinál a fehér felöltő kezelése bravurnak mondható. A figurális képek valóságos gyöngye kabinetdarab a *Ilavverő leány* (3) ugy mintázás, mint fény- és színhatás dolgában. Ezért az egyért is érdemes elmenni a megyeházára.

De nemcsak azért. A tájképeknél sok helyen nemcsak plein-air, de impresszionista haj-

landóságokkal is találkozunk. Ami az utóbbit illeti, egyik másik képen szerettünk volna nagyobb érzéket adni a természet csodaszép formái iránt, például a fák növése, elágazása, faji jellemzése iránt, például a 12. számú *Tópartnak* nem ártott volna gondosabb kivitel, de mind ezért bő kárpótlást kapunk magán az említett képen is egyéb kvalitásokban, de főleg néhány olyan mesteri tájrészleteknél, amelyeknek igazán nem a nagyváradi megyeházán lenne helyük. Pompás napsütési kép például az *Erdőszéle* (25), *Erdőirtás* (22), bájos, hangolatos a *Virágosrét* (26), de valamennyinek koronája, valóságos kis chet-d'olive a *Harc tavasszal* (49). Tópartján álló lombtalan fák, szürke szinhangulat, a kezdet kezdete az élet fejlődése tekintetében. Épen csak hogy mozdul az élet. A tó tükrében nézi magát ez a szinte melandolikus tavasz, ám ez a tó tükre valami mesteri módon van ábrázolva. Ha három-négy méternyi távolról nézzük, megmozdul rezeg a víz, áll a vázson. És minő finom hajszál árnyalatu tónusok! Minél tovább nézzük, annál jobban leköt. Langsame Schönheit, de hát képet nem egyszer kell nézni, s nem egy két pillanattig, mint azt annyi látogató teszi.

Mit mondjunk még? Grau ist jede Theorie und — jede Beschreibung. Nem is az volt a célunk, hogy az olvasó maga elé képzelje a képeket, hanem hogy felkeltsük a figyelmét s megnéze a tárlatot. Mert ez a tárlat igazán megérdemli.

## UJDONSÁGOK.

### A Szigligeti-Társaság felolvasó ülése.

Vasárnap d. n. a kir. kath. jogakadémia disztermében fényesen sikerül matinét tartott a Szigligeti-Társaság.

Rádl Ödön megnyitó szavaiban melegen üdvözölte a Társaság vendégét, Szávay Gyulát, kiemelve, hogy bár Szávay izig végig modern, azért soha le nem lépett az igazi, tiszta költészetéről. Költőiség, formatökély és mindennek felett a tiszta magyarság az ő költészetének alapvonásai. Ennek az irányok híve a Társaság is s ezért kettős örömmel üdvözli őt: mint vendéget és mint bajtársat. (Éljenzés.)

Az első felolvasó dr. Kiss Géza volt, aki »Diákélet Németországban« címmel a német diákéletéről adott igazságos képet. Minden állam diákélete a nemzet jellemét tükrözi vissza. Németország ezekkel szemben kivétel: a mely gondolkodók, a tudományos képzettség hazájában a diák típusa: a Heidelbergi diákéletből ismert lump. Ennek a paradoxonnak magyarázata: hogy az egész német diákélet parancsszóra megy, a szervezet lekötö a tagnak minden idejét. Néhány jellemző, humoros képpel mutatta be a Burschenschaft életét s egyuttal igen jellemző és igazságos képet és bírálatot mondott a Burschenschaftokról. Az érdekes, ügyesen megírt felolvasást a közönség mindvégig nagy érdeklődéssel kísérte s zajosan megtapsolta. A felolvasást lapunkban egész terjedelmében közölni fogjuk.

Szavay Gyula, az országos nevű költő két versét olvasta fel: Dávid és Mikadó s Beszélgetnek a csontok címmel. Az elsőnek kivált a lyrai és leiró részei megkapóak; csupa zene a nyelvezete, csupa költőiség a verselés. Kár, hogy az utolsó strófákban az énekek énekének félremagyarázásával ferde tanulságot hoz ki a szerző. A második vers, a »Beszélgetnek a csontok« egyike Szávay legszebb költeményeinek, amelyet lehetetlenség megindultság nélkül olvasni vagy hallani. Igazi mélység van érzéseiben s formatökély a kifejezésekben. Ezt a költeményt lapunk mai tárcarovatában közöljük.

Befejezéstül Sas Ede olvasta fel »Tolsztoj vidéken« c. humoros elbeszélését. Ritkán hallani olyan állandó és szívből fakadó derűtséget, mint hallottunk Sas Ede felolvasása alatt. A humoros ötletek, a pompás, kacagtató mese s az egész elbeszélésen végig vonuló komikum ellenállhatatlanul hatalmukba kerítették a kedélyeket s vig derűt árasztottak a lelkekben. Kaczagott mindenki szívből és igazán.

A felolvasó ülést feljegyezheti a Szigligeti-Társaság, mint egyikét a legjobb sikerűeknek. A magyar irodalom tiszta forrásaiból merített mind a három felolvasó s a közönség igazat adott a Társaságnak, mikor elnökének bölcs irányítása mellett irodalmunk nemes hagyományaihoz ragaszkodik. Ez az irodalom, ez a költészet.

\* **Jézus élete képekben.** A Katolikus Kör az idén érdekes újítást hoz be: vetített képekkel Uránia szerű előadási sorozatot fog tartani. A körnek ez újításhoz az eszközöket egyik pártfogója bocsájtotta rendelkezésére s képessé tette a kört arra, hogy a legtekélyesebb vetítő gépek egyikét mutassa be. A gép felszerelése most folyik s holnap, szerdán este 6 órakor megtartják a Katolikus Kör helyiségében az előadást. A karácsonyi napoknak megfelelőleg az első est *Jézus életét* fogja tartalmazni dr. Pataky Arnold teológiai tanár előadásában; az előadást igazán művészi kivitelű s tökéletesen vetíthető színes képek kísérik. Felhívjuk rá a közönség figyelmét abban a meggyőződésben, hogy az első előadásról meggyőződésben az Uránia-szerű előadások kiváló értékéről, az egész sorozatot tömegesen fogja látogatni. A holnapi első előadás a Kath. Kör disztermében este 6 órakor kezdődik; külön meghívókat ki nem bocsátanak. Belépti-díj a kör tagjai és azok családtagjai részére 20 fillér, másoknak 40 fillér.

\* **Nagygyűlés az akadémián.** Szombaton a jogakadémia fekete tábláján körülbelül 30 joghallgató aláírásával és az igazgató signálásával egy iv jelent meg, melynek aláírói körül 28 zsidó, 2 pedig román hallgató volt. A gyűlés tárgyai lettek volna a kassai diák kongresszus határozatai feletti döntés, a Segítő-Egyesület működése feletti bírálat-mondás és esetleges indítványok. A nagygyűlés az igazgató jelenlétében meg is kezdődött. Elnök Kővári joghallgató lett, előadó pedig Katz Vilmos. Katz Vilmos a kassai diák kongresszus határozatai közül a plurális szavazati jogról kezdett vehemensen tárgyalni nagypiaci stílusban és természetesen a nemzetközi szociális elvek szerint; ebben a kérdésben Bozóky igazgató a szót tőle, mint az iskola falai közé nem való politizálást megvonta. Majd a Segítő-Egyesület ügyei és különösen az azzal kapcsolatos Menságy kerültek volna tárgyalás alá. Érdekes volt látni, hogy azok, akik az akadémián működő két egyesület bármelyikébe még a beiratkozást sem tartják szükségesnek, annál kevésbé azt, hogy a legtávolabbról is bármiben közreműködjenek, mily arrogánsul sürgették a Mensá-nak a megnyitását, amelyre nekik szükségük van. Természetesen a pózoló beszédeknek semmi hatásuk nem volt és a gyűlésre számosabban feljött katolikus joghallgatók mindenféle határozathozatalt lehetetlenné tettek, úgy, hogy az esetleges indítványok, melyeknek egyik pontja lett volna azon sérelem tárgyalása, amely a jogakadémián esett akkor, amikor 8 zsidó joghallgatót a harmadik évfolyamon az egyik tanár felfüggesztett, tárgyalás alá nem kerültek s így a gyűlés mit sem végezve, mit sem határozva szétoszlott.

\* **Szacsavay vértanu reliquiái.** A szabadságharc egyik vértanujának: Szacsavay Imrénének néhány darab reliquiáját őrizi Nagyvárad városa. Ezek a becses ereklyék a városi levéltárban vannak elhelyezve. A biharmegyei és nagyvárad régészegylet most aziránt kereste

meg Nagyvárad városát, hogy a Szacsavay vértanu ereklyéit megőrzés végett a nagyvárad Muzeumnak engedje át. A városi levéltárban ugyanis hozzátérhetetlenek ezek az ereklyék s jobb helyen lesznek a Muzeumban, ahol a látogatók szemlélhetik.

\* **Hirtelen halál.** Részvétellel értesülünk, hogy *Székli Béla* nagybárodí, majd egeres, köszönbányák vezetője hirtelen elhunyt. A fiatal életerős tisztviselő váratlanul tragikusan fejezte be életét, Arcán jelentéktelen sebből daganat támadt, mely vérmérgezésbe ment át és életét dacára a Kolozsvári egyetem tudós professorai kezelésének, hamarosan kioltotta. A köztisztviselőben állt derék tisztviselő elhunyt mély szomorúságba borította dr. *Istvánffy István* városi aljegyző családját.

\* **Hymen.** Tegnap vezette oltárhoz Élesden dr. *Biró István* honvéd hadbiztos, aki nagy szorgalmával küzdötte fel magát az előkelő állásra, *Medzsiradszky Gáspár* néhai nagybárodí ügyvéd *Ella* leányát, állami tanítónőt.

\* **Meggyilkolt vak ember.** Egy igen érdekes dolog tartja most állandó hatásba margittai járásába tartozó Középes község csendőrségét. E hó 12-én *Horovics József* születésétől fogva vak ember kiment 16 éves leányával gróf Zichy Vladimir erdejébe fát szedni. Egész rendben ment volna minden addig, amíg este hazafelé nem indultak volna, már az összedett fával. Az öreg *Horovics* szűrét odaadta a leányának, hogy vigye, mert nagyon melege van. Ezt a lány tényleg el is vette és azzal az öreg elmaradt, mivel a lány sietett hazafelé. A lány haza is ért és fellármázta a fél falut, erdőhogy az öreg vak édesapja elmaradt az ben. Neki is indultak mindjárt, meg is találták az öregot a hóba véresen meghalva. A fején tompa ütések nyoma észlelhető. János nevű testvére akadt szegény meggyilkolt bátyjára. A margittai járásbírósg mindjárt kiterjedt nyomozást rendelt el. A csendőrség szorgalmasan is kutat, de pozitív eredményre még eddig nem jutott. Gyanu van a leány közreműködésére is és valószínű, hogy annak bizonyosan részese egyik imádója, aki talán nem konvenniált volna az öreg Horovicsnak. Mert gyanus az a sietős utja a leánynek, hogy ő szegény vak apját, aki a nagy munkától kifáradt és leült pihenni, ott hagyja éjszakára gyámolítás nélkül, habár tudja, hogy egy lépést sem tud tenni segítség nélkül.

\* **Karácsonyfa ünnepély a nőegylet árvaházában.** A biharmegyei és nagyvárad nőegylet folyó hó 24-én délután 3 órakor az Erzsébet leányárvaházban karácsonyi ünnepélyt rendez, mire az egyelet tagjait s a város közönségét szívesen látja az elnökrég.

\* **A gözgépközlelők és kazánfűtlők nagyváradí vizsgáló-bizottsága** ezuton hozza az érdekeltek tudomására, hogy a legközelebbi vizgatétel folyó évi december hó 26-án a Moskovits Adolf és Fiai tulajdonát képező »Adria« műgözmalomban fog megtartatni, a vizsga reggel félkilenc órakor veendi kezdetét. Felhivatlak mindazok, kik ezen évvizsgán résztvenni óhajtanak, hogy az ez iránybani kérelmüket fenti napig a nagyváradí m. klr. kerületi ipar-felügyelőséghez (Lukács György-utca 13.) adják be, esetleg azok a vizgatétel napján a bizottságnál is előterjeszthetők. A kérvényhez csatolandó keresztlevél vagy munkakönyv egy évnél nem régebb keletű erkölcsi bizonyítvány és hatóságilag igazolt géptulajdonos, vagy annak megbízottjai által kiállított, legalább is hat havi gyakorlatot igazoló bizonyítvány. *Pozsonyi László* a vizsgáló-bizottság elnöke.

x **Karácsonyi vásár.** Mivel raktárom nagyobbítására előnyös vásárlást eszközöltem, azon kedvező helyzetbe vagyok, hogy kivált a karácsonyi alkalmi mindenféle órák, — arany és ezüst ékszerek árait leszállíthattam. Ezen körülmény által tisztelt vevőimet bárkinél is olcsóbb ár mellett tudom kiszolgálni. Miért is kérem a n. é. közönség minél számosabb látogatását. *Szilágyi Géza* órák ékszerész, Rákóczi-ut, Orsolya-zárda épületben

\* **A bosnyák aktió epilógusa.** A Boszniában örökös bihari fiuk javára oly nagy sikerrel kifejtett társadalmi aktió epilógusát képezi a f. hó 26-án karácsony másodnapján a »Pannonia« étteremben megtartandó, tombolával összekötött nagy hangverseny, melyhez a házierezd városzserzte tisztelt kitűnő parancsnoka a katonazenekart díjmesen kirendelte, a pénzügyminiszter pedig tekintettel a jótékony célra 140'375 sz. a. táviratilag adta meg a tombolaest meg tartásához szükséges engedélyt. A szebbnél szebb értékes tombolanyeremények Böhler Márton ur fő utcai butorgyári kirakataiban már máton kezdve kiállítva vannak. A színházlátogató közönségre való tekintettel a tombola pont 11 órakor kezdődik. — Bővebbet a falragaszok.

**Münch'ner Kindl.** Sok ezer röplap tudatta már a közönséggel, hogy az általunk is már jelezett »Münch'ner Kindl« elnevezésű eredeti bajor sör megérkezett. Ez a sör felülmulja még a világhírű Salvator sört is és a kik tegnap este megizlelték, mindnyájan egyértelműleg odanyilatkoztak, hogy a »Münch'ner Kindl« sör kitűnő ízénél és hatásánál fogva hamarosan nagy kedvel ségre fog szert tenni városunkban is. *A sör csakis a »Pannonia« étteremben kapható.*

## Névjegyek

a legizlésebb kivitelben megrendelhető  
SEBŐ IMRE könyvkereskedőnél  
Nagyváradon, Rákóczi-ut.

## SZÍNHÁZ.

### Heti műsor.

Kedd: Szép gárdista.  
Szerda: Szép gárdista.  
Csütörtök d. u.: Gül baba.  
Péntek: d. u. Koldusdiák, este: Tévelygök (premier).  
Szombat: d. u. Nagymama, este: Tatárjárás.  
Vasárnap: délután: Szerencsemalac, este: Zich Klára (premier.)

### A szép gárdista.

Mi más kell a jó operetthez, mint kellemes zene és eléggé mulatságos szöveg? Olyan kevés új operetben van meg a kettőből egy is, hogy ha valamelyikben mind a kettőt megtaláljuk, az már nevezetes esemény. A szép gárdista ezekből az elég ritka példányokból való. A zenéje nem mindenütt eredeti, de egészben jó, dallamos, a szövege sem végig első rendű szellemesség, de általában mulattató. Szóval minden tekintetben olyan operett, a mely jó előadásban a műsornak hosszabb ideig erősege lehet.

Meséje operettlibrettónak alkalmas anyagot nyújt. Dorottya hercegnő azt az elvet vallja, hogy csak olyan férfúhoz megy nőül, a ki ő előtte nem csókolt más nőt. Ennek az ideálnak éppen ellentétje a szomszéd ország trónörökösé, Roland herceg: híres szoknyavadász, nagy nőcsábító. A herceg tud a hercegnő elvéről s éppen azért álrühában jut közelébe: mint gárdistája. Az álgárdista és a hercegnő egymásba szeretnek s egy gyöngye pillanatban megcsókolják egymást. Egy elbocsátott komorna kileste őket, azonnal összecsdíti az udvart s nagy a botránkozás. A gárdista ekkor fölfedezi kilétét, a mivel azonban elriasztja magától a hercegnőt. A harmadik felvonásnak van fenn tartva a kibékítés, a mi kissé unalmasan és sok felesleges hókusz-pókusz közt meg is történik.

Az előadásnak igen sok része van a bemutatató sikerében; teljes készűltséggel lépett

minden szereplő a színpadra s kifogástalanul jó előadást produkáltak. *Károlyi* Leona tökéletes énektudásával és játékaival egyaránt újra bebizonyította, mennyire emeli az egész társulat színvonalát. Kitűnően hangjánál volt *Toronyi Gyula* is; nem egy énekszámával, kivált *Károlyi* Leonával együtt énekelte kettősével zajos tapsokat provokált. Nem kevesebb az érdeme *Kassay*-nak, a ki a zöldségárus Péter szerepét játszotta eredeti humorral, jóízű komikummal. Partnere volt *Diósi Nusi*, a ki élénk táncával és kellemes énekével aratott megérdemelt tapsokat. A kisebb szerepekben *Dési* és *T. Pogány* Janka járultak hozzá az est sikeréhez. Az ének- és zenekart *Lehel Károly* másodkarmester vezette kifogástalan precizitással.

**Karácsonyi előadások.** Kétségtelen, hogy karácsony mindkét napján zsutolásig tele lesz a Szigligeti-Színház nézőtere. Ha nem is volna ünnep, a két napra összeállított műsort olyan elsőrangú darabokból válogatták össze, hogy ezzel is biztosították valamennyi előadás látogatottságát. Pénteken délután a »Koldusdiák«, ez a gyönyörű, szépségektől duzzadó operett, szombaton délután pedig a »Nagymama«, a legszebb és lehangulatossabb magyar operettek egyike kerül színre. Karácsony első napjának estéjén premíerben részesül a publikum. Bemutatják *Géczy István* új népszínművét, a »Tévelygök«-et, melyet nem régen mutattak be Budapesten nagy siker mellett. A második nap este a szezon slágere: a »Tatárjárás« jut ismét szóhoz. A két ünnepi előadást bérlet-szünetben tartják. A bérlek jegyeiket (az előző nap déli órájáig válthatják ki.

## IRODALOM.

**Religió.** A dr *Dudek* János szerkesztésében megjelenő kiváló tudományos folyóirat megjelent dec. 20-iki számának élén közli dr *Krúger* Aladár cikkét az anyakönyvi aláírásokról; e cikket lapunk vezércikkében mi is közöljük. *Köszegi* László a keresztény esztétikáról. *Tomcsányi* Lajos Jézustársasági atya pedig a jezsuita rendről értekezik. *Velics* Lajos az első emberpár nyelvéről, *Kmoskó* Mihály pedig a palesztinai őskori szentélyekről irt tanulmányát fejezi be. Az egyházi világkrónika s az irodalmi ismeretések rovata változatos cikkei után *Valaki* a kath. sajtóegyesületről is, befejezésül pedig a szerkesztő folytatja érdekes természetstudományi leveleit. A Religió előfizetési ára egész évre 12 korona.

## Z E N E.

### Stefániai hangversenye.

Igazi, vérbeli művész hallgatásánál nagyobb zellemi élvezet nem képzelhető a zeneértő számára. Az már másodrendű kérdés, hogy milyen hangszert s milyen darabokat játszik az illető. Az a művészi erő, mely ellenállhatatlan erővel ragadja magával a hallgatót, ugyanaz akár zongora, akár hegedű, vagy énekművészt hallgatunk s a művészet kiragyog a legegyszerűbb Schubert-dalból éppen úgy, mint egy Paganini koncertből.

*Stefániai* Imre is ilyen vérbeli, valódi művész. Fialat kora dacára világokat látott, annál nagyobb az öröme, hogy mi is hallhatjuk még pedig most már harmadszor. A Kereskedelmi Csarnokban vasárnap este egybegyűlt közönség legnagyobb részben már régi ismerősként üdvözölte a művészt, aki bizonyára szintén örvendett a sok ismerős arc láttára. Műsorát *Brahms* F-moll szonátájával kezdte. A nagy koncepcióju, teljesen modern darab nem oly egységes és klasszikus, mint a régi nagy mesterek szonátái, nem is olyan meg-

kapó, mint egy *Frieg*-szonata, de finoman kelő erővel kidolgozott munka, mely a művész kifogástalanul tökéletes előadásában nagy tetszést aratott.

Második szám *Schumann* Carnevalja volt melyet Sauer szokott játszani. A változatos csapongó, helyenkint igen nehéz s husz önálló, de egybefüggő részből álló darab a művész erejét, kitartását s előadóképességét egyaránt próbára teszi. Csak természetes, hogy Stefániai minden követelménynek eleget tett s a sok tapsra Schubert egy kis Impromptuját játszotta el.

Ezután a *Szamaszka—Vomácska—Waldmann—Fehér* kvartett játszotta el Volckmann E-moll négyesét gondos tanulmányra valló összejátekkel a műsor változatosabbá tétele céljából.

Már tavaly tapasztaltuk, hogy a nagy Liszt-darabok mellett Stefániai legnagyobb hatást a kisebb klasszikus szaióndarabok csodálatosan tökéletes előadásával ér el. Most is nagy tetszéssel játszotta egymásután *Mendelssohn* G-dur és A-dur szöveg nélküli dalait, Chopin F-dér valcerét és E moll etudjét, Gluck Gavotteját és Schubert Erkönygét Liszt nehéz átíratában, majd ráadásul Chopin egyik polonaiseét.

A műsor utolsó száma *Weiss* Carmen fantáziája volt, melyet a szerző egyenesen a művésznek ajánlott, aki azután saját átíratában annyira megnehezítette, hogy a legesleg nehezebb zongoradarabok egyikévé lett. Stefániai csodálatos technikai készűltsége játszva birkózott meg az óriási nehézségekkel. A közönség lelkes tapsaira még Liszt Rákóczi parafrázisát, Strausz Duna-valcerátíratát és Chopin Ges dur valcerét játszotta még el.

A szép sikertű hangversenyt Vidor Manó rendezte kifogástalanul.

Dr K. K.

## TÁVIRATOK.

### Elhunyt biboros.

**Champory**, dec. 21. Lecot biboros tegnap meghalt. Rómából visszatérve, az itteni Dem-szállóban vett lakást és lát-szólag egészséges volt. Néhány perccel később a biboros halott volt. Agyvérzést kapott.

### A balkáni események.

**Berlin**, dec. 20. A Nordd. Allg. Ztg. hetiszemléjében a következőket írja: Bienerth miniszterelnök világos fejtegetései teljesen igazolják, hogy Ausztria-Magyarország pusztán csak jogainak és érdekeinek védelmét tartja szem előtt és hajlandó az egyéb oldalról nyilvánuló óhajokat teljesíteni, amennyiben ez saját elvi felfogásával összhangba hozható. Ha, amiut remélhető, mindenütt hasonló tárgyal-gos felfogás jut érvényre, úgy a megegyezés nem fog elmaradni. Akkor azután az egybe-hívandó konferencia is tényleg megnyugtató eszköz lesz, nem pedig izgalmai eszköz.

## SZERKESZTŐI PÓSTA.

Sz. Gy. Későn jött. Jövőre marad.

G. K. J. Szintén későn jött, a mellékletre már nem fér, de mivel különben sem időhöz kötött a témája, valamelyik vasárnapi vagy ünnepi számban közölni fogjuk.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSEKICS GYULA.

**PFAFF** CZÉC  
LONDON  
PARIS  
BERLINI  
**NYAKKENDŐ**  
ÚJDONSÁGAI  
PAZAR VÁLASZTÉKBAN  
**MEGÉRKEZTEK**

DENT GLOVES ÉS FOWNES GLOVES  
**A VILÁG**  
LEGJOBB  
**KEZTYŰI**  
KAPHATÓK.  
**PFAFF** CZÉGNÉL

**PFAFF** CZÉC  
**VADÁSZ**  
KÜLÖNLEGESSÉGEI  
MEGÉRKEZTEK



**Nagy**  
**karácsonyi**  
**vásár.**

**Legcélszerűbb**  
**ajándéktárgyak**

hölgyek és urak részére.

**Külön gyermekjáték**  
**osztály.**

**Szép kivitelű**  
**gyermekjáték-**  
**ujdonságok.**

Francia babák óriási választékban és rendkívüli nagy választék játék különlegességekben, melyek legolcsóbban kaphatók

**Waldmann Ernő**

Diszmuáruk, sport és utazó cikkek üzletében,  
Rákóczi-ut, az Orsolya-zárdával szemben.

Interurban Telefon 371.

**Székely Imre**

elsőrangú uri- és női fehérnemű tisztító intézete

Nagyvárad Színház-utca 4.

**Mant Frigyes**

üveg- és porcellán kereskedése Nagyvárad, Kossuth-utca, Mezey-ház.

Telefon szám: 474.

**Bartos K. és Tsa**

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut 2. Bazár-épület.

Kiadrólagos harisnya és ernyőkülönlegességek. — Állandó nagy raktár férfi-, női- és gyermek-harisnyákban s keztükben a leggyorsabból a legfinomabbig, továbbá eső- és napernyők. — Folytonos újdonságok! — Javítások gyorsan eszközölnek. — Pontos kiszolgálás. — Szolid árak. —

**Preis R.**

Paplan, madrac, szalmaszakok, paplanlepedő, párnahuzat toll állandóan kapható az ágynemű raktárban

Kossuth-utca 12.

Menyasszonyi kelengyét elkészít  
ugyszintén művészi kézimunkákat

**Kronemer Testvérek**

Nagyvárad, Bazár-épület  
színházzal szemben.

Menyasszonyi kelengyét Vász-  
nat és Fehérneműt csakis

**Strohmayer Pál**

cégtől vegyünk!

Raktár: Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám  
a kishíd mellett.

Telefon 166. Telefon 166

**Karácsonyi vásárunk felülmul**  
**minden versenyt.**

Divat selymek 75 krtól.

Női divat szövetek 46, 63, 82 kr.

Mosó barketek 22, 28, 33, 40 kr.

Mosó borduros delin 24, 26, 28 kr.

Raktárunk egyéb kiegészítő dec. 31-ig tetemesen  
le van szállítva.

KLEIN TESTVÉREK divatáruháza, Zöldfa-ut elején.

**Kovács József**

katonai- és polgári cipész.  
Ortophéd munkák.

Nagyvárad, Beöthy Ödön-utca 35.

# Beödy Balogh Gábor

-- festőművész --

## képtárlata

megnyilt a vármegyeház  
nagytermében. - - - -

A művek előnyös havi vagy negyedévi részletfizetésre is kaphatók. — A részletek: a Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának pénztárába lesznek befizetendőek. Felvilágosításokat a helyszínen szívesen ad a **RENDEZŐSÉG**.

Nyitva: D. e. 10—1-ig, d. u. 3—6-ig.



Közgazdasági Korona Takarékos és Hitelszövetkezet.

### Belépési felhívás

a **Közgazdasági Korona Takarékos és Hitelszövetkezet**

### II. évtársulatába.

A második évtársulat 1909. január hó 1-én kezdődik és tagjait három éven át üzletrészenként 1 korona befizetésére kötelezi.

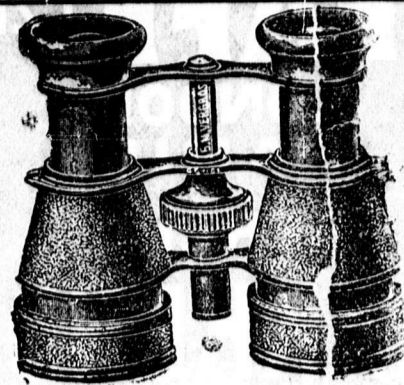
Három hónapon át történt befizetés után amennyiben a részletek pontosan be lettek tartva az összeg  $\frac{1}{3}$  részét a betevők kölcsön vehetik.

A beiratások üzletrészenként 20 fillér beiratási díj lefizetése mellett a Közgazdasági Bank Részvénytársaság (Teleki-u. 10.) üzlethelyiségében s a körözött aláírási ivenként történik.

A heti egy koronás üzletrészeket minden helybeli szövetkezeti tag lakására küldött, óvadékkal bíró pénzbeszedő szolgál szedi be.

A vidéki szövetkezeti tagok befizetéseiket a postatakarékpénztár útján portómentesen teljesíthetik.

Közgazdasági Korona Takarékos és Hitelszövetkezet.



Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

## Klein Húgó

lászárésznél Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközöltek!  
!! Saját műhely!

A NAGYVÁRADI TAKARÉKPÉNZTÁR  
Szent László-téri sarokházánál egy-  
Teleky-utcára nyíló

## BOLTHELYISÉG

azonnal kiadó.

➡ Megérkeztek az összes őszi és téli újdonságok ➡

## Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházába,

minden cikkben, őszi és téli modell-felöltők, angol és skót kosztüm-szövetek, blouse-selymek, szörme-collior blouseok és szoknyák igen nagy választékban és rendkívül jutányos árban árusítatnak.

== A lelegegánsabb és legjobb kivitelű ==

### angol kosztümök, francia ruhák, őszi és téli

peluche és szörme felöltők, ez évben ismét megnagyobbított saját mütermekben szintén rendkívül jutányos árban vállaltatnak el. Müvezető főszabász: BÖHM. J. ur, az ARVAY JÁNOS és TSA budapesti cs. és kir. udvari szállító cég volt főszabásza.

## Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.